

Længselen efter retfærdighed

Taler

Carl Jeppesen

Dato

6 oktober 1893

Omstændigheder

Møde i Kristiania Arbejdersamfund

- 1 Hvorav kommer det at vi socialister «roder op i alt muligt mellem himmel og jord»?

Hvorav kommer det, at vi nu har samlet os til møde for at diskutere anarkisten

- 5 Hansteens dom og hvad som staar i forbindelse med den?

Er det fordi ; som det gjerne paastaas ; vor største tilfredsstillelse er at «gøre vrøvl», og at vi med begjærlighed griber selv den mindste begivenhed til opnaaelsen av dette øjemed? Nej! Man tar fejl saavel av vore motiver til at «gøre

10 vrøvl», som av vor hensigt med at gjøre det.

Den sande forklaring paa vor utrettelige og ustandselige hamren paa det bestaaende er at samfundet er en organisme og at socialisterne er denne organismes mest følsomme nerver ; den legemliggjorte ansvarsfølelse.

15

Samfundet paa dets nuværende trin er et meget ufuldkomment organisk legeme, endnu saa uensartet og ufuldkomment at begivenheder som bringer tusinder av dets enkelte medlemmer i armod og ulykke ofte bringer andre tusinder velstand og nydelse.

20

Ordsproget: «den enes død er den andens brød» er desværre sandhed.

Krig, pest, jordskred som bringer tusinder død og lidelser, bringer andre liv og glæde!

25

Det er dét samfund vi socialister har rejst os imod og dét vi av hjertens lyst hamrer paa ved enhver given anledning, ikke bare for at gi vor misnøje tilkjende,

men for at vække medborgere ved vor berettigede misnøje til med os at stræbe
30 efter at gøre samfundet til et fuldkomment organisk legeme, hvori alles
tilfredshed er betinget af den enkeltes tilfredshed og den enkeltes velstand av
alles velstand.

Et saadant samfund er vort maal. Et saadant samfund sikrer alle den størst
35 mulige lykke og frihed. Hvis vi ikke viste hvor nedsunket i fordom og
fordummelse menneskene i almindelighed er overfor det sociale problem, saa
maatte vi bli stumme av forundring over at ikke alle er socialister og tar del i vore
bestræbelser.

40 For at sprede lys over fordommen og fordummelsen er det at vi roder op i de
daglige begivenheder og gir vor misnøje tilkjende, og det er ogsaa derfor vi
diskuterer Hansteens dom.

Hansteen har øvet vold mod en embedsmand i tjenesten, derfor er han fældet og
45 dømt til 8 maaneders strafarbejde.

Vor forenings bestyrelse betegner dommen barbarisk. Bestyrelsen vil sikkert ha
meningsfæller i dette punkt langt ud over socialdemokratiets rækker. Den
idømte straf staar ikke i noget rimeligt forhold til den begaaede forseelse -- set fra
50 et almindeligt menneskeligt standpunkt; den langt overvejende del av Norges
befolkning vil finde denne dom, om ikke barbarisk saa dog uretfærdig haard! Og
dog er Hansteen paa langt nær ikke blet fældet med lovens hele strængheid.
Loven forudsætter indtil 3 aars strafarbejde for den forgaaelse, som han har gjort
sig skyldig i.

55 Hvad lærer vi herav? Vi lærer først og fremst, at loven ikke er et udtryk for den
almindelige retsfølelse i samfundet. Loven er ikke, hvad den burde være: det
organiske samfunds trykte sjæl. Den store flerheid av vore love vil i virksomhed
komme i aabenbar strid med den almindelige retsfølelse, det beviser, at disse love
60 ikke er blet til av hensyn til samfundet som helheid, men at de er blet til for at
være en enkelt stands eller enkelt klasses særinteresser.

Saa er det!

65 Lovene er ikke et udtryk for den almindelige retsfølelse, lovene er et udtryk for
magtforholdet i samfundet.

70 Det er og har altid været magthaverne som har dikteret samfundet love. Og
magthaverne har altid og vil altid komme til at diktere lovene i samklang med
sine egne interesser, og da magthaverne hidtil har været den besiddende
overklasse, saa er det naturligt at produktet av deres lovgivning har været
klasselove.

75 *

En murer staar og arbejder oppe paa et stillads, en beruset mand kommer derop
og ypper klammeri med ham og spende ham sluttelig i ansigtet saa voldsomt at
læberne fulstændig kløves, retten idømmer voldsmanden 25 kroners mulkt.
80 Hansteen vil protestere mod en efter manges mening ubillig optræden av en
politiembedsmand, og for at gi sin protest eftertryk rætter han med haanden et
slag mod politimandens ansigt, rammer skyggen paa hans uniformslue, saa
denne falder i gaden -- han dømmes til 8 maaneders strafarbejde, skjønt
politiinspektørens uniformslue ikke tog allermindste skade.

85 At slaa luen av en politiembedsmand det er efter vore nuværende love, en langt
formasteligere handling end at slaa en sivil medborger fordærvet. I disse to
domme avspejles klart classesamfundet, som vi socialister, drevne av vor
retsfølelse, fordømmer og bekjæmper.

90 De bekræfter, hvad jeg skrev om den raadne tand: «En Koren, en Treschow, en
Stang, en Mossin, en Jakob Sverdrup ; disse repræsentanter for militarisme,
kapitalisme, embedsvælde, politibrutalitet og kirketugt, hver av dem er ligesaa
sikkert en del av det norske kongedømme og en hemsko for folkefrihed og
95 folkelykke som kongen selv og det svenske hofkryb som altid myldrer i hans
kjølvand.»

*

100 Hva har vi at gjøre? Hvorledes skal vi faa loven til at bli et udtryk for samfundets
retsfølelse? Det sier sig selv: Vi maa vriste magten ud av overklassens hænder.
Naar magten blir lagt i folkets hænder, da vil lovene, samtidig som de er et
udtryk for magtforholdet i samfundet være et udtryk for den almindelige
retsopfatning.

105

Paa samme tid som vi lægger vor medfølesle for Hansteen for dagen, saa lad os haabe, at denne dom maa virke paa os og paa mange, mange andre som sporen der jages ind i væddeløbshestens sider.

110

Gid denne dom maa føre til at en længsel griber os alle stærkere end noget andet ; længselen efter retfærdighed.

Kilde

115 Social-Demokraten, 10. okt.. 1893

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/laengselen-efter-retfaerdighed>

120

125

130

135

140